

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۴۲۰۹۹۹

حقوق بین الملل خصوصی به زبان ساده

www.ketab.ir

مؤلفان:

دکتر شاهین مظاهری جبلی (استاد دانشگاه)

دکتر یکتا بهنام رودسری (استاد دانشگاه)

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	مظاهری جبلی، شاهین، ۱۳۷۱ -
عنوان قراردادی	ایران: قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	حقوق بین الملل خصوصی به زبان ساده / تالیف شاهین مظاہری جبلی، یکتا بهنام رودسری.
مشخصات نشر	تهران: چتر دانش، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	۲۲۷ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۶۳۵-۱ :
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۲۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.
یادداشت	نمایه.
موضوع	حقوق بین الملل خصوصی -- راهنمای آموزشی (عالی) Conflict of laws -- Study and teaching (Higher) حقوق بین الملل خصوصی -- آزمون ها و تمرین ها (عالی) Conflict of laws -- Examinations, questions, etc. (Higher) حقوق بین الملل خصوصی -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی) Conflict of laws -- Iran -- Study and teaching (Higher) حقوق بین الملل خصوصی -- ایران -- آزمون ها و تمرین ها (عالی) Conflict of laws -- Iran -- Examinations, questions, etc. (Higher) دانشگاه ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون ها Universities and colleges -- Iran -- Examinations آزمون دوره های تحصیلات تکمیلی -- ایران Graduate Record Examination -- Iran
شناسه افزوده	بهنام رودسری، یکتا، ۱۳۷۱ -
رده بندی کنگره	۷۰۴۰ : K
رده بندی دیویی	۳۴۰/۹۰۷۶ :
شماره کتابشناسی ملی	۹۳۵۷۴۵۴ :
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا	

نام کتاب	حقوق بین الملل خصوصی به زبان ساده :
ناشر	چتر دانش :
مؤلفان	شاهین مظفری جبلی - یکتا بهنام رودسری :
نوبت و سال چاپ	اول - ۱۴۰۲ :
شمارگان	۱۰۰۰ :
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۶۳۵-۱ :
قیمت	۱۸۵۰۰۰ تومان :

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمینیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرتعدادترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد. کتبی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتردانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

سخن مؤلف

حقوق بین‌الملل خصوصی به‌عنوان یکی از دروس آزمونی مهم برای داوطلبین حقوق به خصوص در گرایش حقوق تجارت بین‌الملل و به‌عنوان یکی از دروس مهم در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد است که به دلیل گسترده‌بودن و دشواربودن مطالب در اکثر کتب و دسته‌بندی نکردن سیستماتیک و ارائه نکردن تست با پاسخ تشریحی، موجب تبدیل شدن این درس به یکی از دروس دشوار برای داوطلبین و دانشجویان محترم شده است.

همچنین قابل ذکر است که اثر فوق علاوه بر آنکه می‌تواند منبعی جامع و مؤثر برای دانشجویان و داوطلبین رشته حقوق در مقاطع دکتری، کارشناسی ارشد و کارشناسی باشد، می‌تواند منبعی قابل ارجاع در موضوعات حقوق بین‌الملل خصوصی برای وکلای دادگستری، قضات و سردفتران باشد.

در اثر فوق تلاش شده است تا تمامی مطالب و مباحث حقوق بین‌الملل خصوصی با توجه به کتب مرجعی همچون: دکتر نصیری، دکتر الماسی و دکتر سلجوقی، به صورت طبقه‌بندی و تفکیک شده با متد Correlative (لارم و ملزوم)، همراه با تحلیل مواد مهم قانونی و تست‌های تالیفی با پاسخ‌نامه کاملاً تشریحی به صورت طبقه‌بندی شده در پایان هر فصل و پنج دوره آزمون جامع در پایان کتاب، ارائه شود تا به عنوان مجموعه‌ای کامل از درسنامه و سؤالات تستی، علاوه بر حجم کم موجب سهولت در یادگیری و تثبیت مهمترین و سؤال‌خیزترین مباحث گردد و دانشجویان و داوطلبین را از هرگونه منبع دیگر در خصوص حقوق بین‌الملل خصوصی بی‌نیاز سازد.

اثر فوق مشمول نه فصل است که هر یک از فصول به پاره‌ای از مهم‌ترین و سؤال‌خیزترین مباحث حقوق بین‌الملل خصوصی می‌پردازد.

در فصل اول ابتدا شناختی از ماهیت حقوق بین‌الملل خصوصی حاصل می‌شود و در فصل دوم مواد قانونی مرتبط با حقوق بین‌الملل خصوصی در قانون مدنی، قانون تجارت، قانون مجازات اسلامی، قانون آیین دادرسی مدنی و قانون آیین دادرسی کیفری مورد بررسی قرار گرفته است و در ذیل مواد، تحلیل‌های حقوقی ضمیمه شده است. هدف از ارائه این فصل بیان این نکته است که حقوق بین‌الملل خصوصی مربوط به جامعه جهانی است و این حقوق با حقوق داخلی کشورها مرتبط و در بسیاری از موارد تکمیل‌کننده آن است. حقوق داخلی کشور ما از این امر مستثنی نیست. در فصل سوم، مکاتب حقوق بین‌الملل خصوصی در قالب نمودار برای ساده‌سازی و درک بهتر داوطلبین و دانشجویان بیان شده است. هدف از ارائه این فصل تحلیل و بررسی جایگاه حقوق بین‌الملل خصوصی در قرون گذشته و در کشورهای

دیگر است. در فصل چهارم به بحث مهم تقسیم جغرافیایی اشخاص پرداخته می‌شود و هریک از مباحث تابعیت و اقامتگاه به‌طور جداگانه و مفصل بررسی شده‌اند. در فصل پنجم به بررسی وضعیت حقوقی بیگانگان در حقوق بین‌الملل خصوصی پرداخته و در فصل ششم که کاربردی‌ترین مبحث حقوق بین‌الملل خصوصی است، ابتدا اصول تعیین‌کننده و حائز اهمیت در تعارض قوانین به شکل نمودار ارائه گردیده و سپس به بررسی و تحلیل تعارض قوانین پرداخته شده. این بحث جزء مطالب سؤال‌خیز و مهم در حقوق بین‌الملل خصوصی است که در عرصه عملی کاربرد فراوانی خواهد داشت. در فصل هفتم به شناسایی حق و اجرای قانون خارجی پرداخته می‌شود و سپس ارتباط قانون ایران و حقوق بین‌الملل خصوصی بررسی می‌شوند.

در انتهای تمامی فصول مذکور، تست‌های طبقه‌بندی‌شده همراه با پاسخنامه کاملاً تشریحی بیان شده است. در فصل نهم مجموعه‌ای از تست‌ها در قالب پنج دوره آزمون جامع به همراه پاسخنامه تشریحی ارائه شده است که سنجش جدی برای داوطلبین و دانشجویان پس از پایان مطالعه خواهد بود.

امید است تا اثر فوق که نتیجه سال‌ها تدریس اینجانب شاهین مظاهری جبلی (مدرس دانشگاه و طراح سؤال) و سرکار خانم یکتا بهنام رودسری (مدرس دانشگاه) بوده و تألیف و تدوین گردیده است، گامی مؤثر در جهت سهولت در پیشبرد اهداف داوطلبین و دانشجویان حقوق و حقوق‌دانان باشد.

دانشجویان و داوطلبین ارجمند می‌توانند نظرات و پیشنهادات خود را به آدرس ایمیل Dr.shmazaheri@gmail.com ارسال نمایند.

دکتر شاهین مظاهری جبلی - دکتر یکتا بهنام رودسری

اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و نود و هشت

فهرست تفصیلی

فصل اول: مقدمه ای بر حقوق بین الملل خصوصی ۱۵

- ۱-۱- تعریف و هدف ۱۷
- ۱-۱-۱ تعریف ۱۷
- ۱-۱-۲ هدف ۱۸
- ۲-۱- فواید عملی و علمی ۱۸
- ۲-۱-۱ فواید عملی ۱۸
- ۲-۲-۱ فواید علمی ۱۹
- ۳-۱- منابع و قواعد ۲۰
- ۳-۱-۱- منابع داخلی ۲۰
- ۳-۱-۲-۱ قانون ۲۰
- ۳-۱-۳-۱ رویه قضایی ۲۱
- ۳-۳-۱- منابع بین المللی ۲۱
- ۳-۱-۲-۲-۱ عهدنامه ها ۲۱
- ۳-۲-۳-۱- عرف بین المللی ۲۲
- ۳-۲-۳-۲-۱ دکترین ۲۳
- ۴-۱- تست های طبقه بندی شده فصل اول ۲۴
- ۵-۱- پاسخنامه تشریحی تست های طبقه بندی شده فصل اول ۲۷

فصل دوم: تفاوت حقوق بین الملل خصوصی با حقوق داخلی ۲۹

- ۱-۲- تفاوت حقوق بین الملل خصوصی با حقوق داخلی ۳۱
- ۲-۲- تحلیل مواد مرتبط با حقوق بین الملل خصوصی در قانون مدنی ۳۳
- ۳-۲- تحلیل مواد مرتبط با حقوق بین الملل خصوصی در قانون تجارت ۴۸
- ۴-۲- تحلیل مواد مرتبط با حقوق بین الملل خصوصی در قانون آیین دادرسی مدنی ۵۱
- ۵-۲- تحلیل مواد مرتبط با حقوق بین الملل خصوصی در قانون مجازات اسلامی ۵۴
- ۶-۲- تحلیل مواد مرتبط با حقوق بین الملل خصوصی در قانون آیین دادرسی کیفری ۵۸
- ۷-۲- تست های طبقه بندی شده فصل دوم ۵۹
- ۸-۲- پاسخنامه تشریحی تست های طبقه بندی شده فصل دوم ۶۱

فصل سوم: مکاتب حقوق بین الملل خصوصی ۶۳

- ۶۳-۱- دوره قدیم ۶۵
- ۱۱۲ مکتب ایتالیایی یا شارحین (قرن ۱۳ و ۱۴ میلادی) ۶۵
- ۶۳-۱-۲ مکتب فرانسوی ۶۶
- ۱۳-۳ مکتب هلندی (قرن ۱۷) ۶۷
- ۶۳-۲- دوره جدید ۶۸
- ۲۰۳-۱ مکتب آلمانی (قرن ۱۹) ۶۸
- ۶۳-۲-۲ مکتب انگلیسی - آمریکایی ۶۹
- ۶۳-۲-۳ مکتب جدید ایتالیایی (مکتب منجینی) ۶۹
- ۶۳-۲-۴ مکتب‌های جدید فرانسوی ۷۰
- ۶۳-۴-۱ مکتب جدید فرانسه قبل از جنگ جهانی اول ۷۱
- ۶۳-۴-۲ مکتب جدید فرانسه بعد از جنگ جهانی اول ۷۱
- ۶۳-۳- تست‌های طبقه‌بندی شده فصل سوم ۷۳
- ۶۳-۴- پاس‌خامنه تشریحی تست‌های طبقه‌بندی شده فصل سوم ۷۵

فصل چهارم: تقسیم جغرافیایی اشخاص ۷۷

- ۷۴-۱- تابعیت ۷۹
- ۷۴-۱-۱- تعریف ۷۹
- ۷۴-۱-۲- اصول ۸۰
- ۷۴-۱-۳- سیستم‌های تابعیت ۸۱
- ۷۴-۱-۳-۱- اصلی ۸۱
- ۷۴-۱-۳-۱-۱- سیستم خون ۸۲
- ۷۴-۱-۳-۱-۱-۱- اشکالات سیستم خون ۸۲
- ۷۴-۱-۳-۱-۲- مزایای سیستم خون ۸۳
- ۷۴-۱-۳-۱-۳- سیستم خاک یا تمامیت ارضی ۸۳
- ۷۴-۱-۳-۱-۴- مزایای سیستم خاک ۸۳
- ۷۴-۱-۳-۲- فرعی ۸۴
- ۷۴-۱-۳-۱-۲-۱- اکتسابی ۸۴
- ۷۴-۱-۴- تابعیت مضاعف ۸۶

۸۶	۱۴۱۴	علل بوجود آمدن تابعیت مضاعف
۸۷	۲۴۰۱۲	جلوگیری از تابعیت مضاعف
۸۸	۵۱۴	پذیرش و اعطای تابعیت ایران
۸۹	۱۵۱۴	شرایط دارا بودن حق
۸۹	۱۱۵۱۴	شرط اقامت
۸۹	۲۱۵۱۴	شرط لیاقت
۹۰	۳۱۵۱۴	شرط مکنت
۹۰	۲۵۱۴	شرایط اعمال حق
۹۰	۶-۱-۴	تغییر تابعیت
۹۰	۱-۶-۱-۴	تغییر ارادی
۹۱	۱-۶-۱-۴	شرط از لحاظ کمیت
۹۱	۲-۱-۶-۱-۴	شرط زمان
۹۱	۳-۱-۶-۱-۴	شرط انجام تعهدات شخصی
۹۲	۲۶-۱-۴	تغییر غیر ارادی
۹۲	۳۶۱۴	تغییر در اثر ازدواج
۹۳	۷۱۴	رد تابعیت
۹۳	۸۱۴	بازگشت به تابعیت
۹۳	۱۸۱۴	شرایط بازگشت به تابعیت ایران
۹۳	۹۱-۴	تقلب نسبت به قانون تابعیت
۹۴	۱-۹-۱-۴	مبانی حقوقی تقلب نسبت به قانون
۹۶	۲-۴	اقامتگاه
۹۶	۱۲۴	مفهوم و مبانی
۹۷	۲۲۴	اصول
۹۷	۱۲۲۴	اصل لزوم اقامتگاه
۹۸	۲-۲-۲-۴	اصل وحدت اقامتگاه
۹۸	۳۲۲۴	اصل اختیاری بودن اقامتگاه
۹۹	۳۰۲-۴	فواید عملی
۹۹	۱-۳-۲-۴	از نظر احوال شخصیه
۹۹	۲۰۳۲۴	از نظر تعیین صلاحیت دادگاهها

۹۹	۳-۳-۲-۴	از نظر تعیین قانون صلاحیت‌دار.....
۱۰۰	۴-۳-۲-۴	از نظر انجام برخی تعهدات یا تمتع از بعضی حقوق.....
۱۰۰	۴-۲-۴	اقامتگاه در حقوق بین‌الملل خصوصی.....
۱۰۱	۵-۲-۴	رویکرد قانونگذار ایران در خصوص اقامتگاه.....
۱۰۲	۶-۲-۴	تعیین اقامتگاه اشخاص حقیقی و حقوقی.....
۱۰۲	۱-۶-۲-۴	اقامتگاه اشخاص حقیقی.....
۱۰۲	۱-۱-۶-۲-۴	اقامتگاه اختیاری.....
۱۰۲	۲-۱-۶-۲-۴	اقامتگاه اجباری.....
۱۰۳	۱-۲-۱-۶-۲-۴	اقامتگاه زن شوهردار.....
۱۰۳	۲-۲-۱-۶-۲-۴	اقامتگاه صغار و محجورین.....
۱۰۴	۳-۲-۱-۶-۲-۴	اقامتگاه مأمورین دولت و افراد نظامی.....
۱۰۴	۴-۲-۱-۶-۲-۴	اقامتگاه خدمه.....
۱۰۴	۵-۲-۱-۶-۲-۴	اقامتگاه فرادادی یا خاص.....
۱۰۵	۲-۶-۲-۴	اقامتگاه اشخاص حقوقی.....
۱۰۶	۱-۲-۶-۲-۴	اقامتگاه شرکت‌های تجاری.....
۱۰۷	۳-۴	تست‌های طبقه‌بندی‌شده فصل چهارم.....
۱۱۰	۴-۴	پاسخنامه تشریحی تست‌های طبقه‌بندی‌شده فصل چهارم.....

فصل پنجم: وضع بیگانگان ۱۱۳

۱۱۵	۱-۵	وضعیت حقوقی اشخاص حقیقی بیگانه در ایران.....
۱۱۵	۱-۱-۵	تعریف بیگانه.....
۱۱۶	۲-۱-۵	حقوق بیگانگان در ایران.....
۱۱۶	۱-۲-۱-۵	رعایت احوال شخصیه.....
۱۱۶	۱-۱-۲-۱-۵	اهلیت.....
۱۱۷	۲-۱-۲-۱-۵	نکاح، فسخ نکاح.....
۱۱۷	۳-۱-۲-۱-۵	طلاق.....
۱۱۸	۴-۱-۲-۱-۵	قرابت و نسب.....
۱۱۸	۵-۱-۲-۱-۵	حقوق ارثیه.....
۱۱۹	۲-۲-۱-۵	آرادی ورود، اقامت و خروج.....